

[Finansministeren.]

at nedsætte afgiften af tændstikker. Disse ændringer var der enighed om i toldlovsudvalget. I forbindelse med en nedsættelse af tændstikafgiften må tillige afgiften af cigar- og cigarettændere tages op til overvejelse, eftersom denne afgift udgør et supplement til tændstikafgiften og derfor bør nedsættes, såfremt afgiften af tændstikker ændres som foreslået. Da det har vist sig, at omsætningen af beskattede fyrtojer er af begrænset omfang og afgiften derfor er uden finansiel betydning, er denne afgift nu foreslået ophevet.

Jeg skal herved anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling.

Socialministeren (Bomholt): Herved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om ændring af understøttelsessatser m. v.).

Arbejdsløshedslovens bestemmelser om understøttelsessatsernes maksimale størrelse har — bortset fra pristalsreguleringen — ikke været ændret siden 1947, for brændselshjælpens vedkommende siden 1951.

Imidlertid har vi jo her i landet i det tidsrum af ca. 13 år, der er tale om, oplevet en glædelig forbedring af arbejdernes real-løn; lønnen er ikke blot fulgt med prisstigningerne, men er steget betydeligt herudover. Medens understøttelsessatserne i overensstemmelse med, hvad prisstigningen har kunnet betinge, fra januar 1946 til januar 1959 er steget med 53 pct., er den gennemsnitlige timefortjeneste steget med 97,6 pct. fra året 1946 til året 1958.

Den, som bliver arbejdsløs, og som er henvist til at eksistere ved hjælp af arbejdsløshedsunderstøttelse, får således nu udbetalt et beløb, der udgør en betydelig mindre del af den arbejdsindtægt, han er vant til at have, og som han har indrettet sin økonomi efter, end tilfældet var, da satserne blev fastsat.

Forslaget indebærer en forhøjelse af de maksimumsbeløb, som gælder for dagpengeunderstøttelse. Forhøjelsen andrager for forsørgerensatsen 2 kr., nemlig fra de gældende 14 kr. til 16 kr. Herudover er der åbnet mulighed for kasserne til af egne midler, altså uden refusion for udgifterne

herved, yderligere at forhøje dagpengesatserne med indtil 12½ pct. For forsørgerunderstøttelsen betyder dette, at satsen kan forhøjes til 18 kr., d. v. s. at satsen i forhold til den pr. 1. april 1946 gældende sats vil være forhøjet procentvis lige så meget, som den gennemsnitlige arbejds løn er steget fra 1946 til 1958.

For dagpengesatserne for ikke-forsørgere med mindre end 15 års medlemstid foreslås forhøjelser, der sammenlagt er lidt mindre end den tidligere nævnte lønstigning; dette må ses på baggrund af, at der til disse ikke-forsørgere nu foreslås åbnet adgang til huslejhjælp.

Børnetillægget foreslås forhøjet med 25 øre, d. v. s. med 16-17 pct.

For huslejhjælpens vedkommende foreslås en forhøjelse af satserne fra 99 kr. til 125 kr. månedlig i København og købstæder m. v., og i landdistrikterne andrager hjælpen — som hidtil — 2/3 af det omtalte beløb. I tilslutning hertil indeholder lovforslaget en bestemmelse om huslejhjælp til ikke-forsørgere med medlemstid på mindre end 15 år. Denne hjælp foreslås fastsat til 25 kr. månedlig, men med adgang til at forhøje hjælpen, når det drejer sig om medlemmer, der ikke bor hos forældre.

Ved vurderingen af den nævnte forhøjelse af huslejhjælpen kan der være anledning til at understrege, at huslejhjælpssatser er maksimalbeløb, og at der naturligvis aldrig kan udbetales hjælp med et større beløb, end huslejen faktisk andrager. De almindelige konsekvenser af forslaget er derfor relativt beskedne, samtidig med — og det er baggrunden for forslaget — at den enkelte, der tvunget af omstændighederne har måttet leje lejlighed i dyrere byggeri, i en ledighedsperiode vil kunne modtage en passende huslejhjælp, således at spørgsmålet om ydelse af supplerende hjælp i henhold til forsørgsloven ikke opstår.

Dernæst indeholder lovforslaget forskellige ændringer i tilskudssystemet.

Dels foreslås det, at refusionen til kasserne af disses udgifter til de såkaldte sociale ydelser, d. v. s., forsørger- og børnetillæg samt husleje- og brændselshjælp, forhøjes fra de nugældende mindst 75 pct. til mindst 85 pct.

Dels foreslås det, at arbejdsgivernes bidrag til arbejdsløshedsforsikringen — der

[Socialministeren.]

indgår i statskassen — forhøjes fra de nugældende 38 kr. til 45 kr. årlig pr. helårsarbejder. Det særlige bidrag på 7 kr. 50 øre årlig, der gælder for land- og skovbrugsarbejdere samt fiskere, foreslås forhøjet til 9 kr.

I bemærkningerne til lovforslaget er der nærmere redegjort for merudgifterne i forbindelse med satsforhøjelserne.

Endvidere indeholder lovforslaget en række bestemmelser, der sigter på arbejdsanvisningen.

Med den høje beskæftigelse, vi har og har haft et godt stykke tid, har vi en ekstraordinært gunstig lejlighed til at gøre et forsøg på ved en effektivisering af den offentlige arbejdsanvisningsfunktioner (såvel kasserne som arbejdsanvisningskontorerne) at komme „restledigheden“ til livs. Til en vis grad kan man nærme sig denne restledighed ved en understregning af kassernes naturlige forpligtelse til — og interesse i — at undersøge og så vidt muligt imødegå de personlige årsager hos sådanne medborgere, der selv under en sådan konjunktur er ude for ledighed af længere varighed. Den væsentligste indsats må dog nok gøres for at komme den del af restledigheden til livs, der består i „overgangsledighed“: den tid, der spildes, inden en arbejder, der bliver ledig i sit nuværende job, finder sig et nyt.

Med sigte herpå har regeringen ønsket at udbygge de bestemmelser i arbejdsløshedsloven, som der kan trækkes på i en sådan situation: bestemmelserne om kassernes og kontorernes adgang til at yde rejsehjælp, flyttehjælp og i visse tilfælde hjælp til merudgifterne ved dobbelt husførelse. Ved udbygningerne har man tilstræbt i højere grad, end det hidtil har været tilfældet, at drage arbejdsløshedskasserne ind i dette ledighedsforebyggende arbejde. Man har endvidere formuleret bestemmelserne således, at den offentlige arbejdsanvisning kan træde til med sin bistand ikke alene, når den pågældende arbejder står og har mistet sit arbejde, men allerede når det ligger tilstrækkelig klart — f. eks. på grund af opsigelse — at han vil miste det inden for en kortere tid.

Man er klar over, at med den nuværende

boligsituation vil den faktiske hindring for en flygtning fra et arbejdssted til et — måske fjernt liggende — andet arbejdssted meget ofte ligge i vanskelighederne ved at skaffe sig bolig for familien på tilflytningsstedet. Derfor er i de ny bestemmelser understreget arbejdsanvisningens forpligtelse til på forskellige måder at yde sin bistand i denne henseende — en bistand, der for at være effektiv også må indebære det ny moment, at et offentligt arbejdsanvisningskontor som fornødent kan træde til med økonomisk støtte (boligandel, boligindskud eller forudbetaling af leje), når tilflytteren ikke selv er i stand til at klare disse problemer. Støtten kan ydes i form af lån eller garanti for lån.

For at disse muligheder for støtte ved overflytning af arbejdskraft skal kunne få fuld betydning, må man imidlertid sikre sig, at de mange lokale arbejdsmarkeder altid bliver sat i forbindelse med hinanden, at efterspørgsel og udbud af arbejdskraft i videst muligt omfang bliver bragt til udlicning; derfor er der foreslået indført en bestemmelse om, at en arbejdsløshedskasse, der fra en arbejdsgiver modtager en anmodning om arbejdskraft, som kassen ikke selv er i stand til at efterkomme, straks skal give vedkommende offentlige arbejdsanvisningskontor indberetning herom; anvisningskontoret vil da gennem de sædvanlige kanaler (andre afdelinger af kassen, andre kasser, andre arbejdsanvisningskontorer) gøre sit til at gennemføre en clearing.

Regeringen er ganske klar over, at de foreslåede ændringer i arbejdsløshedsloven kun kan få den tilsigtede betydning med hensyn til en effektivisering af arbejdsanvisningen, såfremt de følges positivt op af arbejdsmarkedets parter, det vil i denne forbindelse sige de anerkendte arbejdsløshedskasser og arbejdsgivere, men det er da også regeringens indtryk fra de foreløbige drøftelser, der har været ført inden fremsættelsen af lovforslaget, at arbejdsløshedskasserne er rede til og stærkt interesseret i at yde deres positive medvirken. Ligeledes har man fået indtryk af, at man fra arbejdsgiverside er klar over betydningen af, dels at de virksomheder, der har brug for yderligere arbejdskraft, træder i forbindelse med både vedkommende arbejdsløshedskasse og

[Socialministeren.]

vedkommende offentlige arbejdsanvisningskontor, dels at virksomhederne i det hele taget på et så tidligt stadium som muligt orienterer den offentlige arbejdsanvisning såvel om forestående eller forudselige indskrænkninger af arbejdsstyrken som om forestående eller forudselige udvidelser af arbejdsstyrken.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Arbejdsministeren (Bundvad): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg.

Lovforslaget tager sigte på ophævelse af reglen i § 6 om attestation fra beskæftigelsesudvalgene som betingelse for at udbetale understøttelse til ikke-forsørgere under 30 år.

Hvad angår denne attest, er det min opfattelse, at det med denne særordning til sigtede formål ikke står i noget rimeligt forhold til de med ordningen forbundne ulemper, og at der i øvrigt i det hele ikke synes at foreligge tilstrækkelig saglig motivering for at beholde en sådan særregel for en bestemt gruppe af forsikrede.

Jævnsides med at udvalgene fritages for denne unødvendige opgave, bør der efter regeringens opfattelse gå en forøget indsats fra udvalgenes side på disses øvrige virkeområder. Jeg vil i denne forbindelse gerne fremhæve den betydning, det har, at man råder over et lokalt organ, der for en væsentlig del har til opgave at fremskaffe og udnytte alle lokale beskæftigelsesmuligheder.

Med disse ord, og idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg tillade mig at anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Adolph Sørensen* til undervisningsministeren:

„Finder ministeren det rimeligt, at murerentreprisen ved seminariebyggeriet i Hjørring ikke er overdraget til den ved licitationen lavestbydende?“

Adolph Sørensen: Efter nærmere overvejelse skal jeg allerførst erkende, at mit spørgsmål måske nok burde have været udformet på en lidt anden måde, end sket er. Det har nemlig ikke sigtet på nogen form for kritik af, at man i den aktuelle sag ikke har antaget det billigste tilbud som sådan, alene fordi det var det billigste. Jeg skal være den første til ud fra det indgående kendskab, jeg mener at have til de ret komplicerede problemer, som jo knytter sig til licitationssystemet og licitationsprincippet, at anerkende, at mange gode grunde kan tale for netop at springe et for lavt tilbud over. Den lave pris kan være motiveret i forglemmelser i kalkulationen, udeladelser, misforståelse af grundlaget, fejlregninger o. s. v.

Nej, det, der egentlig ligger til grund for mit spørgsmål, er i virkeligheden den omstændighed, at man i seminariesagen som så ofte før i tilsvarende licitationssager, hvor det offentlige står som bygherre, har truffet sin afgørelse ikke ud fra den pris, overtageren havde tilbudt, men ud fra det antal arbejdsdage, arbejdet var tilbudt udført på. Og her ligger fejlen efter min mening. Praksis har jo i mange år været, at man lod mestrene konkurrere på prisen, og det har såmænd været hårdt nok til tider; men nu skal de også tvinges til at konkurrere på timer og dage.

Det er min bestemte overbevisning, at tendensen i denne nyere praksis er uheldig. Det gør ikke sagen bedre, at den til og med er i direkte strid med de hensigter og formål, som regeringen jo åbent har erklæret er baggrunden for det nu etablerede byggestop, nemlig dette at imødegå stigning i byggeomkostningsindeksen, byggeomkostningsniveauet, lønglidning, og alt hvad deraf følger.